

انتظارات قرآن از ما

علی قلی زاده اندی

قرآن کریم، آخرین پیام الهی، برنامه جامع برای زندگی و سعادت اخروی است که در سرنوشت مسلمانان نقش بزرگی را ایفا می‌کند. این کتاب در ماه مبارک رمضان فرو فرستاده شد تا مردم را با دلایلی آشکار، به سوی حق راهبر و میزانی برای تشخیص حق از باطل باشد. ﴿شهر رمضان الذي انزل فيه القرآن هدى للناس و بينات من

الهدى و الفرقان﴾ (سوره بقره، آیه ۱۸۵)

خداوند کسانی را که ایمان آورده‌اند، فرا می‌خواند

به این که آیات قرآن را بشنوند تا به آنها حیات بخشیده

شود: ﴿يا ايها الذين امنوا استجيبوا لله و لرسوله اذا

دعاكم لما يحييكم﴾ (سوره انفال، آیه ۲۴)

و به وسیله قرآن، مردم را از تاریکی‌ها به سوی

روشنایی بیرون می‌آورد.

﴿الر كتاب انزلناه اليك لتخرج الناس من الظلمات

الى النور﴾ (سوره ابراهیم، آیه ۱) و به آنچه برای مومنان

مایه درمان و رحمت است رهنمون می‌سازد.

﴿و نزل من القرآن ما هو شفاء و رحمة للمؤمنين﴾

(سوره اسراء، آیه ۸۲) این کتاب برای تحقق وعده‌هایی

که داده است از ما انتظار دارد که با برنامه‌ای ساده

در راستای محقق کردن آنها گام برداریم.

انتظارات قرآن از ما عبارتند از:

۱. قرائت قرآن: خداوند در قرآن می‌فرماید: «هر

اندازه که برای شما آسان است، به قرائت قرآن

پردازید.» (سوره المزمل، آیه ۲۰)

پس وظیفه هر مسلمان است که قرآن را با طهارت،

مستمر و با اخلاص بخواند و از همه مهمتر با عشق

بخواند، عشق به خالق هستی و عشق به وجودی که احد، صمد و لایزال است. امام باقر^(ع) درباره قرائت قرآن فرموده است: «در شبانه روز حداقل پنج آیه از قرآن را بخوانیم.»
 ۲. تلاوت قرآن از ابتدا تا انتهای آن: ما موظفیم که همه مضامین کتاب الهی را از اول تا آخر بخوانیم. در ترتیب سوره‌ها و آیات قرآن حکمت‌ها و راهنمایی وجود دارد که خواندن آنها به این ترتیب برکات فراوانی را به همراه می‌آورد.

۳. ترتیل قرآن با دقت: هر آیه را که می‌خوانیم باید کمی مکث کنیم و آنگاه به سراغ آیه بعدی برویم. باید بدانیم که هر آیه معنای خود را دارد و شاید هشدار در آن نهفته باشد که با کمی دقت بتوان به آن دست یافت. پس نباید با شتاب از آیات الهی بگذریم، بدون آن که پیغام خداوند را دریافت کرده باشیم.

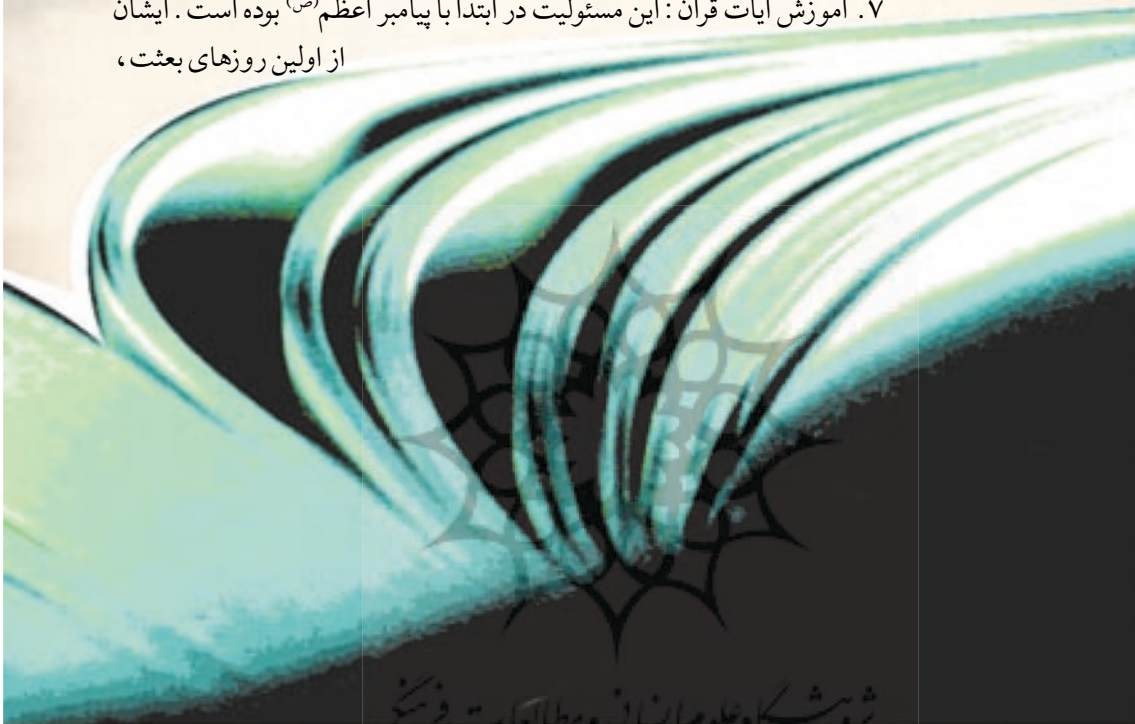
۴. تدبر در آیات قرآن: با فهم معنای لغوی آیات قرآن، دریچه‌ای برای درک معنای آنها باز می‌شود. امیرالمومنین^(ع) می‌فرماید: «علیکم بالدرایات لا بالروایات» (کنز الفوائد، بحار الانوار، ج ۲، ۱۶۰) بر شماس است که درایت کنید نه فقط به نقل و حکایت بپردازید. پشت ظاهر هر آیه‌ای، معانی پنهان و مفاهیمی وجود دارند که مغز آن آیه محسوب می‌شوند و با درک آنها می‌توان به باطن کلام الهی راه یافت. برای تدبر در قرآن، اولین گام استفاده از ترجمه آن است. تعداد کلمات قرآن حدود ۷۸ هزار کلمه است که اگر کلمات تکراری آن را در نظر نگیریم، حدود ۱۱ هزار کلمه می‌شود. از این تعداد نیز با کمتر از هزار کلمه می‌توان آشنایی پیدا کرد. بدین ترتیب، معنای بیش از ۸۰ درصد کلمات قرآن را خواهیم فهمید.

۵. توجه به آیات قرآن: هنگام تلاوت باید سکوت کرد و با تمام جان و دل آن را شنید و به آن توجه داشت. خداوند در قرآن مجید می‌فرماید: «چون قرآن، قرائت شود همه به آن گوش فرا دهید و سکوت کنید باشد که مورد لطف و رحمت حق واقع شوید.» (سوره اعراف، آیه ۲۰۴)

۶. تأثیر پذیری از قرآن: روحیه و خلق و خوی ما، باید از قرآن متأثر شود. در سوره‌ای از قرآن آیه‌ای متناوباً آمده است: «و ما قرآن را برای اندرز و پند آموزی آسان کردیم، آیا نپذیری هست؟» (سوره قمر، آیات ۱۷، ۲۲، ۳۲، ۴۰) باید تأثیرگذاری قرآن بر ما این چنین باشد که چون مؤمنان، وقتی ذکری از خدا بشنوند دل‌هایشان ترسان و لرزان گردد و چون آیات خدا را بر آنها تلاوت کنند بر مقام ایمانشان افزوده شود. (سوره انفال، آیه ۳)

در تاریخ اسلام فراوان دیده شده است که چه بسیار بودند افرادی که با خواندن یا شنیدن یک آیه، منقلب شده و تحت تأثیر آیات الهی قرار گرفته‌اند. داستان مشهور فضیل عیاض یکی از همین موارد است. این شخص سارق در نیمه شبی به قصد دزدی وارد خانه‌ای شد و مشاهده کرد صاحب خانه در کنار روشنایی شمع، آياتی از قرآن را تلاوت می‌کند با آیه‌ای از سوره حدید با این معنا که «آیا وقت آن نرسیده است که دلت را با یاد خدا نرم کنی؟» (سوره حدید، آیه ۱۶)

فضیل تأملی کرد و پیش خود گفت: چرا وقت آن رسیده است، سپس برگشت و توبه کرد.
۷. آموزش آیات قرآن: این مسئولیت در ابتدا با پیامبر اعظم (ص) بوده است. ایشان از اولین روزهای بعثت،

هر مسلمان شایسته‌ای را می‌یافت که دلش به نور ایمان روشن شده است، مأمور آموزش قرآن می‌کرد. جعفر بن ابی طالب، مصعب بن عمیر و ابوذر غفاری از جمله آن معلمان بوده‌اند. در این باره، رسول اکرم (ص) فرموده است: «خداوند، معلمان قرآن را در بهشت منزلتی ویژه می‌دهد همچنین از امام باقر^(ع) نقل شده است: شخصی با شگفتی نامه عمل خود را می‌خواند و شادمانی می‌کند. فرشته‌ای از او می‌پرسد: تو را چه شده است؟ می‌گوید کاری را که نکرده‌ام در اینجا برایم ثبت شده است من در دنیا به ۱۰ نفر قرآن آموزش داده‌ام، اما اینجا یک میلیون را نشان می‌دهد. فرشته پاسخ می‌دهد: تو به ۱۰ نفر قرآن آموختی یکی از آنها به صد نفر و یکی از آنها به هزار نفر و... به تو بگویم که تمام کسانی که به واسطه این ۱۰ نفر تا روز قیامت آموزش قرآن دیده‌اند، در نامه عمل تو ثبت شده است.»

امیرالمومنین علی^(ع) هم فرموده است: «پدر باید به فرزندان خود قرآن بیاموزد.» (نهج البلاغه، حکمت ۳۹۱)

از وظایف ما این است که قرآن را به مردم دنیا معرفی کنیم و برای آموزش آن، از همه ابزارهای جذاب و فناوری نوین آموزشی استفاده کنیم تا این انتظار قرآن درباره آموزش آن، به یاری خداوند برآورده شود.

۸. عمل به قرآن: اوامر و نواهی قرآن برای شفای دلها، توالی روح و تضمین سعادت دنیا و آخرت انسانها، واجب و حرام شده است. تلاوت قرآن به قصد عمل به آیات آن، انتظاری است که هیچ گاه پایانی ندارد و با استمرار در عمل و تنظیم برنامه‌ای برای زندگی، بر اساس آن می‌توان این انتظار را پاسخ داد.

زندگی قرآنی بر اساس فهم عمیق معنای آیات قرآن و انطباق مفاهیم آن با مسائل روزمره، نسخه‌ای است که باید به آن عمل شود تا آموزش الهی را در پی داشته باشد.

۹. به یاد داشتن قرآن: قرآن می‌فرماید: «و مانند آنها نباشید که به کلی خدا را فراموش کردند و خدا هم نفوس آنها را از یادشان برد. آنان به حقیقت بدکاران عالمند.» (سوره حشر، آیه ۱۹) انسان موجودی فراموشکار و در معرض انواع غفلت و نسیان است. این غفلت‌ها موجب از خود بیگانگی و خدا فراموشی می‌شود و هدف

از خلقت، وجود نعمات طبیعی، روز قیامت و... را از یاد می‌برد. انتظار قرآن این است که یاد خدا و قیامت همیشه در خاطر ما باشد.

۱۰. اقامه: قرآن می‌فرماید: «دین خدا را برپا دارید.» (سوره شوری، آیه ۱۳) و در جای دیگر فرموده است «نماز را به پا دارید.» (سوره بقره، آیه ۴۳) همچنین در آیه‌ای آمده است: «و چنانچه اهل کتاب در اجرای دستورات تورات و انجیل خودشان و قرآنی که از سوی پروردگارشان به سوی آنان نازل شده است قیام می‌کردند، البته از هرگونه نعمتی برخوردار می‌شدند.» (سوره مائده، آیه ۶۶) و اما اقامه که به معنای برپا داشتن است نیازمند صرف وقت و انرژی، مراقبت و از خودگذشتگی، اطلاع‌رسانی و تبلیغ است. قرآن از ما انتظار دارد وقتی در روز محشر به صورت جوانی زیبا به رو می‌شویم، با رویی گشاده به ما بنگرد و در آن هنگامه بزرگ شفیعمان باشد. ان شاء...»